

Epistula ad Amun

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΑΜΜΟΥΝ ΜΟΝΑΖΟΝΤΑ

Α Περί γονορρυούς.

Πάντα μὲν καλὰ καὶ καθαρὰ τὰ τοῦ θεοῦ ποιήματα· οὐδὲν γὰρ ἄχρηστον ἢ ἀκάθαρτον ὁ τοῦ θεοῦ πεποίηκε λόγος· «Χριστοῦ γὰρ εὐωδία ἐσμέν ἐν τοῖς σωζομένοις» κατὰ τὸν ἀπόστολον. Ἐπειδὴ δὲ ποικίλα καὶ πολύτροπα τὰ τοῦ διαβόλου βέλη, καὶ τοὺς ἀκεραιότερους τῇ γνώμῃ παρασκευάζει ταράττεσθαι, κωλύει τε τῆς συνήθους γυμνασίας τοὺς ἀδελφούς, ὑποσπείρων αὐτοῖς λογι σμούς ἀκαθαρσίας καὶ μολυσμοῦ, φέ 64 ρε διὰ βραχέων καὶ τὴν τοῦ πονηροῦ πλάνην ἀπελάσσωμεν τῇ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν χάριτι, καὶ τὴν τῶν ἀπλουστέρων γνώμην στηρίζωμεν. «Πάντα μὲν γὰρ καθαρὰ τοῖς καθαροῖς, τῶν δὲ ἀκαθάρτων καὶ ἡ συνείδησις καὶ τὰ πάντα μεμόλυνται». Ἄγαμαι δὲ τοῦ διαβόλου τὸ σόφισμα, ὅτι περφορὰ καὶ λύμη ὑπάρχων, λογισμοὺς ὑποβάλλει τῷ δοκεῖν μὲν καθαρότητος, ἔστι δὲ τὸ γινόμενον ἔνεδρα μᾶλλον ἢ δοκιμασία· ἵνα γὰρ, ὡς προεῖπον, ἀπασχολήσῃ τοὺς ἀ σκητὰς τῆς ἐθίμου καὶ σωτηριώδους μελέτης καὶ δόξῃ κρατεῖν κατὰ τοῦ το, τοιαυτὰ τινα κινεῖ βομβύκια, ἅτινα φέρει μὲν οὐδὲν τῷ βίῳ χρή σιμον, κενὰς δὲ ζητήσεις καὶ φλυα ρίας, ἃς δεῖ παραιτεῖσθαι. Τί γάρ, εἶπέ μοι ὦ ἀγαπητὲ καὶ εὐλαβέστα τε, ἔχει ἀμάρτημα ἢ ἀκάθαρτον φυσικὴ τις ἔκκρισις; Ὡς εἴ τις ἐθέλοι ποιῆσαι ἔγκλημα καὶ τὰς διὰ ῥινῶν ἐκπεμπομένας μύξας καὶ τὰ διὰ στόματος πτύσματα· ἔτι δὲ καὶ τού των ἔχομεν λέγειν πλείονα, τὰς διὰ γαστέρων ἐκκρίσεις, ἅπερ τῷ ζῶῳ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα καθέστηκε. 65 Ἔτι τε «εἰ τῶν τοῦ θεοῦ χειρῶν ἔργον εἶναι πιστεύομεν τὸν ἄνθρωπον», κατὰ τὰς θείας γραφάς, πῶς ἠδύνατο ἐκ καθαρᾶς δυνάμεως ἔργον τι γενέσθαι μεμολυσμένον; Καὶ εἰ «γένος τοῦ θεοῦ ὑπάρχομεν», κατὰ τὰς θείας τῶν ἀποστόλων Πράξεις, οὐδὲν ἔχομεν ἐν ἑαυτοῖς ἀκάθαρτον· τότε γὰρ μόνον μεμολύσμεθα, ὅτε τὴν δυσωδεστάτην ἀμαρτίαν ἔργα ζόμεθα· ὅτε δὲ φυσικὴ τις ἀβουλήτως ἔκκρισις γίνεται, τότε τῇ τῆς φύσεως ἀνάγκῃ μετὰ τῶν ἄλλων, ὡς προείπομεν, καὶ τοῦτο ὑπομένομεν. Ἄλλ' ἐπειδὴ περ οἱ θέλοντες μόνον ἀντιλέγειν τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις, μᾶλλον δὲ παρὰ θεοῦ πεπονημένοις, παραφέρουσι καὶ ῥητὸν εὐαγγελικόν, ὡς ὅτι «οὐ τὰ εἰσερχόμενα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα», ἀναγκαῖως καὶ ταύτην αὐτῶν τὴν ἀλογίαν, οὐ γὰρ ἂν εἴποιμεν ζήτησιν, ἐλέγξωμεν. Πρῶτον μὲν γὰρ τὰς γραφάς κατὰ τὰς ἰδίας ἀμαθίας, 66 ἀστήρικτοι ὄντες, βιάζονται· ἔχει δὲ τὸ θεῖον οὕτω λόγιον· τινῶν γὰρ πάλιν τούτοις ὁμοίως ἐνδοιαστῶς ἐχόντων περὶ βρωμάτων, αὐτὸς λύων αὐτῶν τὴν ἄγνοιαν, ἤγουν τὴν ἀπά τὴν δημοσιεύων, φησὶ «μὴ τὰ εἰ σερχόμενα κοινοῦν τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα»· εἶτα ἐπάγει καὶ πόθεν ἐξερχόμενα, «τὰ ἀπὸ καρδίας»· ἐκεῖ γὰρ εἶναι τοὺς πονηροὺς θησαυροὺς τῶν βεβήλων λογισμῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων τῶν γινώσκει. Συντομώτερον δὲ ὁ ἀπόστολος, αὐτὸ δεδιδασμένον, φησὶ· «Βρῶμα ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ»· φαίη δ' ἂν τις καὶ νῦν εὐλόγως, φυσικὴ τις ἔκκρισις ἡμᾶς οὐ παραστήσει πρὸς τιμωρίαν. Τάχα δὲ καὶ παῖδες ἰατρῶν, ἵνα κἂν ἐκ τῶν ἔξωθεν δυσωπηθῶσιν, ὑπὲρ τούτου ἀπολογήσονται, ὅτι τῷ ζῶῳ δέδονται τινες ἀναγκαῖαι διέξοδοι κατὰ τῶν ἐν ἡμῖν ἐκάστῳ μελῶν τρεφομένων τὸ περιττὸν ἄ 67 ποπέμπειν· οἶον, κεφαλῆς περιττώματα, τρίχες, καὶ τὰ ἀπὸ κεφαλῆς ὑδατώδη πεμπόμενα καὶ γαστρὸς διαχωρήματα, καὶ τοίνυν τῶν

σπερματικῶν πόρων ἐκεῖνο περίττωμα. Ποία τοίνυν ἐστί, πρὸς θεοῦ, ᾧ πρεσβύτα θεοφιλέστατε, ἀμαρτία, αὐτοῦ τοῦ πλάσαντος τὸ ζῶον δεσπότης θελήσαντος καὶ ποιήσαντος ταῦτα τὰ μέλη τοιαύτας ἔχειν διεξόδους; Ἐπειδὴ δὲ δεῖ προλαμβάνειν τὰ τῶν πονηρῶν ἐναντιώματα, εἴποιεν γὰρ ἄν' οὐκοῦν οὐκ ἔστιν ἀμαρτία οὐδὲ ἡ ἀληθῆς χρῆσις, εἰ τὰ ὄργανα παρὰ τοῦ δημιουργοῦ διαπέπλασταί· πρὸς τοῦτο ἐρωτηματικῶς αὐτοὺς παύσωμεν, φάσκοντες· Ποίαν λέγεις χρῆσιν; τὴν ἔννομον, ἣν καὶ ὁ θεὸς ἐπέτρεψε, «αὐξάνεσθε, λέγων, καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν»· ἣν καὶ ὁ ἀπόστολος ἀπεδέξατο, εἰπών· «Τίμιος ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμαίαντος», ἣ τὴν δημώδη μὲν, 68 λαθραίως δὲ καὶ μοιχικῶς ἐπιτελουμένην; Ἐπεὶ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ βίῳ γινομένων εὐρήσομεν τὰς διαφορὰς κατὰ τι γινομένας· οἷον, φονεύειν οὐκ ἔξεστιν, ἀλλ' ἐν πολέμοις ἀναιρεῖν τοὺς ἀντιπάλους καὶ ἔννομον καὶ ἐπαίνου ἄξιον· οὕτω γοῦν καὶ τιμῶν μεγάλων οἱ κατὰ πόλεμον ἀριστεύσαντες ἀξιοῦνται, καὶ στήλαι τούτων ἐγείρονται κηρύττουσαι τὰ κατορθώματα· ὥστε τὸ αὐτὸ κατὰ τι μὲν καὶ κατὰ καιρὸν οὐκ ἔξεστι, κατὰ τι δὲ καὶ εὐκαιρῶς ἀφίεται καὶ συγκεχώρηται. Ὁ αὐτὸς οὖν λόγος καὶ περὶ τῆς μίξεως. «Μακάριος ὃς ἐν νεότητι ζυγὸν ἔχων ἐλεύθερον τῇ φύσει πρὸς παιδοποιίαν κέχρηται»· εἰ δὲ πρὸς ἀσέλγειαν, «πόρνους καὶ μοιχοὺς» ἢ παρὰ τῷ ἀποστόλῳ γραφεῖσα τιμωρία ἐκδέξεται. Δύο γὰρ οὐσῶν ὁδῶν ἐν τῷ βίῳ περὶ τούτων, μιᾶς μὲν μετριωτέρας καὶ βιωτικῆς, τοῦ 69 γάμου λέγω, τῆς δὲ ἑτέρας, ἀγγελικῆς καὶ ἀνυπερβλήτου, τῆς παρθενίας, εἰ μὲν τις τὴν κοσμικὴν, τουτέστι τὸν γάμον, ἔλοιτο, μέμψιν μὲν οὐκ ἔχει, τσαῦτα δὲ χαρίσματα οὐ λήψεται· λήψεται γὰρ, ἐπεὶ περ φέρει καὶ αὐτὸς «καρπὸν τὸν τριάκοντα»· εἰ δὲ τὴν ἀγνήν τις καὶ ὑπερκόσμιον ἀσπάσοιτο, εἰ καὶ τραχεῖα παρὰ τὴν πρώτην καὶ δυσκατόρθωτος ἡ ὁδός, ὅμως ἔχει χαρίσματα θαυμασιώτερα, τὸν γὰρ τέλειον καρπὸν, τὴν ἑκατοντάδα, ἐβλάστησεν. Ὅστε τὰ ἀκάθαρτα αὐτῶν καὶ πονηρὰ ζητήματα, λύσεις ἰδίας ἔσχε καὶ παρὰ τῶν θείων γραφῶν πάλαι προλυθείσας. Ὑποστήριξε τοίνυν, ᾧ πάτερ, τὰς ὑπὸ σαυτὸν ἀγέλας, ἐκ τῶν ἀποστολικῶν παρακαλῶν, ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν ψυχαγωγῶν, ἐκ τῶν ψαλμῶν συμβουλευῶν· «Ζῆσόν με, λέγων, κατὰ τὸ λόγιόν σου», λόγιον δὲ αὐτοῦ τὸ ἐκ καθαρᾶς καρδίας λατρεύειν αὐτῷ· τοῦτο γὰρ εἰδὼς ὁ 70 αὐτὸς προφήτης, ὡς περ ἑαυτὸν μεταφράζων, λέγει· «Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ θεός», ἵνα μὴ ῥυπώδεις λογισμοί με ταραξῶσι· πάλιν Δαυίδ· «Καὶ πνεύματι ἡγεμονικῶ στήριζόν με», ἵνα κἂν ποτε λογισμοί με θορυβήσωσιν, ἰσχυρά τις παρὰ σοῦ δύναμις στηρίξη με, ὡς περ κρηπὶς τυγχάνουσα. Αὐτὸς τοίνυν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα συμβουλευῶν, λέγε πρὸς τοὺς βράδιον τῇ ἀληθείᾳ πειθομένους· «Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου»· καὶ θαρρῶν κυρίῳ ὅτι πείσεις ἀποσχέσθαι τῆς τοιαύτης κακίας, ψάλλε· «Καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι». Γένοιτο δὲ τοὺς μὲν κακοήθως ζητοῦντας παύσασθαι τῆς τοιαύτης ματαιοπονίας, τοὺς δὲ δι' εὐήθειαν ἐνδοιαστῶς ἔχοντας, «ἡγεμονικῶ πνεύματι» κρατυνθῆναι. Ὅσοι δὲ βεβαίως τὴν ἀλήθειαν ἐπίστασθε, ἀρραγῆ ταύτην κατέχετε καὶ ἀσάλευτον, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα καὶ κράτος σὺν ἀγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.